

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący	SSA Andrzej Czapka
Sędziowie	SSA Jacek Dunikowski (spr.) SSA Tomasz Eryk Wirzman
Protokolant	Monika Wojno

przy udziale Anny Malczyk - Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2013 r.

sprawy z wniosku **M. G. s. J.**

o odszkodowanie

z powodu apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 30 października 2012r. sygn. akt II Ko 224/11

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik wnioskodawcy M. G. wystąpił do Sądu Okręgowego w Suwałkach o zasądzenie od Skarbu Państwa 10.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w okresie od 10 sierpnia 2011r. do 19 sierpnia 2011r. do sprawy 3 Ds. 138/07 Prokuratury Rejonowej w Suwałkach.

Wyrokiem z dnia 30 października 2012r. Sąd Okręgowy w Suwałkach na podstawie art. 552§1 i 4 kpk wniosek oddalił, kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa.

Powyższy wyrok zaskarżył pełnomocnik wnioskodawcy.

Na podstawie art. 438 pkt 3 kpk zarzucił wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych, który legł u jego podstaw, i który miał wpływ na jego treść, polegający na niesłusznym uznaniu, iż zastosowanie tymczasowego aresztowania wobec M. G. niezgodnie z prawem, nie było w realiach niniejszej sprawy niewątpliwie niesłuszne, w sytuacji, gdy faktycznie pozbawienie w/w wolności, wbrew obowiązującym przepisom, a zwłaszcza z rażącym naruszeniem art. 607e § i kpk, było bezprawne i jako takie było niewątpliwie niesłuszne, gdyż m.in. w sposób rażący naruszono zasady stosowania

tymczasowego aresztowania wobec osoby przekazanej w wyniku nakazu aresztowania, co w konsekwencji winno skutkować prawem do uzyskania przez w/w na podstawie art. 552 § 4 kpk stosownego zadośćuczynienia,

Wskazując na powyższe wniósł o :

zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa M. G. tytułem zadośćuczynienia za oczywiście niesłuszne tymczasowe aresztowanie kwoty 10.000,00 zł.

ewentualnie o :

uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie w/w sprawy Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja domagająca się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania zasługuje na uwzględnienie.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 13 listopada 2007r. w sprawie II Kp 720/07 (3 Ds. 138/07) zastosowano wobec M. G. podejrzanego o popełnienie czynu z art. 13§1 kk w zw. z art. 148§2 pkt 4 kk tymczasowe aresztowanie na okres 14 dni od zatrzymania. Podstawą decyzji było ukrywanie się przez wymiarem sprawiedliwości. Jednocześnie wydano wobec podejrzanego Europejski Nakaz Aresztowania (sygn. akt II Kop 8/08).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 10 kwietnia 2007r., sygn. akt II K 297/06 M. G. skazano również na karę 3 lat pozbawienia wolności, do której to sprawy także wydano Europejski Nakaz Aresztowania o sygn.. akt II Kop 73/08.

W dniu 10 marca 2011r. M. G. został zatrzymany na terenie Niemiec i Prokurator Generalny w Düsseldorfie przy zachowaniu zasady specjalności wyraził zgodę na jego wydanie stronie polskiej w odniesieniu do wykonania orzeczenia objętego Europejskim Nakazem Aresztowania w sprawie II Kop 73/08, a więc w celu wykonania kary pozbawienia wolności ze sprawy II K 297/06. Zgody takiej nie udzielono natomiast w odniesieniu do tymczasowego aresztowania w sprawie II Kp 720/07.

W dniu 10 sierpnia 2010r. doszło do przekazania M. G., od którego to dnia, nie tylko odbywał karę 3 lat pozbawienia wolności, ale także zastosowano wobec niego tymczasowe aresztowanie do sprawy II Kp 720/07. W związku ze stwierdzeniem niezgodności z prawem wykonywania środka zapobiegawczego, sędzia penitencjarny Sądu Okręgowego w Suwałkach zarządzeniem z dnia 19 sierpnia 2011r. w sprawie II Pen 69/11 na podstawie art. 34§3 kkw wydał nakaz zwolnienia w sprawie II Kp 720/07, dotyczącej tymczasowego aresztowania.

W świetle powyższych, prawidłowo poczynionych ustaleń faktycznych, sąd I instancji stwierdził jednak, że tymczasowe aresztowanie nie nosiło cech niewątpliwie niesłusznego, skoro podejrzany o popełnienie zbrodni ukrywał się i zachodziły przesłanki z art. 249 kpk i art. 258 kpk, a na chwilę obecną z punktu widzenia ostatecznego rozstrzygnięcia, nie jest możliwe rozważanie odpowiedzialności Skarbu Państwa, skoro do prawomocnego zakończenia postępowania nie doszło, a nawet nie wyszło ona poza etap postępowania przygotowawczego.

Na koniec sąd jednocześnie stwierdził, że niezgodne z prawem wykonywanie tymczasowego aresztowania, które miało miejsce w sprawie, nie może stanowić podstawy odszkodowania, gdyż wiązać ją należy stricte z niewątpliwie niesłusznym zastosowaniem tego środka zapobiegawczego.

Stanowiska tego podzielić nie można.

W odniesieniu do podsumowującej tezy trzeba stwierdzić, że uprawnień odszkodowawczych na podstawie art. 552 kpk nie warunkuje samo wydanie niezasadnego postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania. Podstawą orzeczenia może być bowiem tylko szkoda lub krzywda wynikła z rzeczywistego pozbawienia wolności.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w zachowującej aktualność uchwale z dnia 24 czerwca 1994r., I KZP 14/99, OSNKW 1994, nr 7-8, poz. 43, Prawo do odszkodowania oraz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub w razie oczywiście niesłusznego tymczasowego aresztowania, przysługuje w związku z pozbawieniem wolności przez zastosowanie tego środka zapobiegawczego, nie zaś z powodu samego faktu wydania postanowienia o tymczasowym aresztowaniu, chociażby nawet połączonego z poszukiwaniem podejrzanego (oskarżonego) listem gończym. Jak podnoszą przy tym komentatorzy odczytywanie przepisu art. 552§4 kpk powinno odbywać się zgodnie z regułami rządzącymi odszkodowaniem za niesłuszne skazanie, a zgodnie z art. 552§1 kpk odszkodowanie przysługuje nie za samo niesłuszne skazanie, lecz dopiero za niesłuszne wykonanie kary pozbawienia wolności (por. Komentarz Kodeks postępowania karnego, tom III pod red. Zb. Gostyńskiego, Dom Wyd. ABC 2004r., teza 19, str. 768). W kwestii tej wyraźne stanowisko zajął też Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 26 stycznia 2010r. sygn.. akt II AKa 7/10, LEX nr 577417).

Niesłusznie też sąd zinterpretował „niewątpliwą niesłuszność” tymczasowego aresztowania, ograniczając ocenę niedopuszczalności prawnej jako podstawy zasądzenia odszkodowania, wyłącznie do obrazu przepisów rozdziału 28 Kodeksu postępowania karnego.

Chociaż przytoczone w uzasadnieniu wyroku stanowiska doktryny i judykatury odnoszą się do obrazu przepisów art. 249 kpk, 253 kpk, 254 kpk, 257-259 kpk, art. 263 i 264 kpk, to niewątpliwie ocena czy pozbawienie wolności jako efekt tymczasowego aresztowania jest zgodne z prawem, nie może ograniczać się tylko do zweryfikowania postępowania sądu pod kątem obrazu przepisów rozdziału 28 kpk, gdyż stosowanie tego środka nawet w sposób zgodny z tymi regułami może okazać się sprzeczne z przepisami materialnymi lub proceduralnymi przewidzianymi w innych przepisach wyrażonych w prawie. Przy czym należy mieć na uwadze prawo krajowe, z uwzględnieniem standardów „zgodności z prawem” pozbawienia wolności na tle Konwencji o Ochronie praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993r., Nr 61, poz. 284) i eksponowanej w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu ogólnej zasady pewności prawnej.

W realiach sprawy sąd zawężając rozważania do przesłanek zastosowania tymczasowego aresztowania, przewidzianych w rozdziale 28 kpk, pominął zasadę specjalności, sformułowaną w art. 607e§1 kpk, stanowiącą ujemną przesłankę do zastosowania środka polegającego na pozbawieniu wolności. Zgodnie z tym przepisem osoby przekazanej w wyniku wykonania europejskiego nakazu aresztowania nie można ścigać i wykonywać wobec niej środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, za przestępstwa inne niż te, które stanowiły podstawę przekazania. Nie ulega zaś wątpliwości, że do wydania M. G. w wykonaniu nakazu doszło wyłącznie w odniesieniu do wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach sygn. akt II K 297/06, skazującego na karę 3 lat pozbawienia wolności. W związku z tym tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy w sprawie II Kp 720/07, jako sprzeczne z art. 607e§1 kpk, było niezgodne z prawem, a to naturalnie otwierało drogę do odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, opierającej się na zasadzie ryzyka (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999r., I KZP 27/99, OSNKW 1999 11-12/72 Lex 37467).

Przeszkodą przemawiającą za wyłączeniem odpowiedzialności odszkodowawczej nie mogło być też to, że wnioskodawca jednocześnie odbywał karę i stosowano wobec niego tymczasowe aresztowania. Jak przyjmuje się w orzecznictwie odszkodowanie należy się także wtedy gdy aresztowanie było wykonywane równolegle z odbywaniem kary pozbawienia wolności, skoro osadzony podlegał rygorom tymczasowo aresztowanego, innym niż właściwym osobie odbywającej karę (por. wyrok: Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27 maja 2009r. II AKa 99/09 Lex 570555, Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 grudnia 2011r. II AKa 492/11 Lex 1129784, Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 11 lutego 2010r. II AKa 8/10 Lex 568539). Rozważając problematykę odpowiedzialności Skarbu Państwa

należy w tej sytuacji oczywiście ustalić czy skazany podlegający bezprawnemu reżimowi tymczasowego aresztowania doznał krzywdy podlegającej zrekompensowaniu.

W tym stanie sprawy wobec konieczności ustalenia wysokości odszkodowania, które co do zasady w świetle powyższych uwag nie nasuwa zastrzeżeń, uchylono zaskarżony wyrok i sprawę przekazano sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

(...)(...)